

Memo

Aan: Gemeenteraad

Van: R. Planjé, beleidsmedewerker welzijn

Datum: 27 april 2010

Onderwerp: AWBZ

NB. Onderstaande memo is vrijgegeven door het college van B&W.

Inleiding

Door veranderingen in de AWBZ, de zg. Pakketmaatregelen, heeft een groep kwetsbare inwoners hulp in het kader van de AWBZ functie Begeleiding verloren. De verwachting is dat mantelzorg en aanvullende netwerken rond deze inwoners niet geheel in staat zullen zijn dit verlies te compenseren. Er zal in toenemende mate een beroep gedaan worden op voorliggende voorzieningen. In deze memo worden oplossingsrichtingen aangegeven om deze voor de gemeente nieuwe vraag in te vullen. De voorgestelde oplossingsrichtingen betreffen geen zaken op het gebied van maatschappelijke opvang en vrouwenopvang die regionaal worden uitgevoerd en worden gefinancierd door centrumgemeente Doetinchem.

Samenvatting Memo

De klanten van Oude-IJsselstreek die hun AWBZ zorgindicatie verliezen zullen in eerste instantie gewezen worden op het activeren van het netwerk om hen heen voor begeleiding. Oude-IJsselstreek werkt hierin nauw samen met MEE om dit te organiseren. Om het netwerk te ondersteunen of te vervangen wordt in het bijgevoegde memo uitgelegd op welke wijze Oude-IJsselstreek hulp biedt/wil bieden aan de klanten. Onze gemeente heeft het afgelopen jaar met de kernpartners op zorg en welzijnsgebied afspraken gemaakt om de klanten adequaat te begeleiden of op te vangen. Hiervoor is viersporen beleid opgezet, namelijk het begeleiden van:

1. jongeren
2. de groep 18 t/m 64 jaar
3. ouderen
4. mantelzorgers

1 Jongeren

Het CIZ heeft in januari 2009 aangegeven dat wij op basis van de bovengenoemde cijfers ongeveer 86 inwoners hebben die jonger zijn dan 18 jaar. Deze zullen een diverse handicap en daarmee hulpvraag hebben.

- a. Hulp gericht op het maatschappelijk participeren van de jongeren
- b. Hulp gericht op ondersteuning/het ontlasten van de ouders/gezinsleden bij de verzorging
- c. Hulp gericht op ontregelde gezinnen

Ad. a Hulp gericht op het maatschappelijk participeren van de jongeren

Het betreft hier begeleiding bij het maatschappelijk kunnen functioneren. Hierbij kan men denken aan begeleiding bij het spelen met andere kinderen, het bezoeken van een speeltuin, activiteit van het jongerenwerk of verenigingen.

Huidige oplossingsrichting:

In het kader van het Sportbeleid stelt de gemeente Oude-IJsselstreek extra financiële middelen beschikbaar voor gehandicaptensport. Het betreft subsidie voor regionale organisaties die zich uitsluitend richten op gehandicapten (jonge) sporters en lokale organisaties die zich mede richten op het mogelijk maken van sporten door jongeren met een handicap. Een voorbeeld hiervan is de voetbalvereniging die extra subsidie ontvangt voor haar G-team. Met deze subsidie kunnen de extra kosten die gemaakt moeten worden in verband met de handicap van de deelnemers gedekt worden.

Bij het aanpassen van de Algemene subsidieverordening zal gekeken worden hoe het bijdragen aan participatie onderdeel kan worden van de subsidievoorwaarden. Dit betreft een inspanning gericht op de participatie van alle leeftijdsgroepen.

Mogelijke oplossingen

Onderzocht zou kunnen worden op welke wijze de maatschappelijke stages van jongeren hiervoor ingezet kunnen worden. Hiermee zou het mogelijk zijn leeftijdgenoten met en zonder hulpvraag samen te brengen. Dit zou de sociaal culturele participatie van jongeren met een hulpvraag zeer ten goede komen.

Ad.c Hulp gericht op ondersteuning/het ontlasten van de ouders/gezinsleden bij de verzorging

Om de ouders/verzorgers in staat te stellen de hulp te kunnen blijven geven door deze tijdelijk van deze zorg te ontlasten bestaat de mogelijkheid van tijdelijk verblijf van het kind op een Zorgboerderij. Het is mogelijk dat deze respijtvoorziening voor de ouders van kinderen met een lichte handicap niet langer vanuit de AWBZ functie Begeleiding geïndiceerd zal worden.

Huidige oplossingsrichting:

In het kader van het Wmo beleid ontvangt de VIT (Vrijwillige Intensieve Thuiszorg en Mantelzorg Oost-Gelderland) subsidie. Iedere inwoner kan bij de VIT terecht voor emotionele steun en advies, praktische steun (bv hulp bij vervoer, dagopvang, tijdelijke oppas en bemiddeling bij respijt), belangenbehartiging en informatie. Deze tijdelijke oppasmogelijkheid wordt verzorgd door vrijwilligers en ontlast ouders. Het VIT beidt ook ondersteuning aan broers/zussen van kinderen met een handicap. De verwachting is dat het beroep op de diensten die de VIT en de bij haar aangesloten organisaties op het gebied van vrijwillige thuiszorg en mantelzorgondersteuning bieden zal toenemen. Of dit zal leiden tot een hogere subsidievraag van de VIT en een mogelijke verhoging van het voor vrijwilligers- en mantelzorgondersteuning beschikbare WMO budget is nog onbekend. Omdat de jongeren die hun indicatie hebben verloren ouders hebben die hun verzorgen.

Ad. d Hulp gericht op ontregelde gezinnen

Het betreft hier ondersteuning aan gezinnen waarvan 1 of meer kinderen in een traject van BJZ (Bureau Jeugdzorg) zitten. BJZ is de toegangspoort voor jeugdzorg. Zij verzorgt de indicatie voor het tweedelijns aanbod op het gebied van jeugdzorg. Tijdens het traject om tot indicatiestelling te komen werden t/m 2009 op basis van door het Rijk beschikbaar gestelde extra middelen om de wachtlijsten in de jeugdzorg te doen afnemen, door BJZ extra trajecten Praktische gezinsondersteuning ingekocht. Het betrof trajecten van 120 uur waarvan de kosten ongeveer € 5.000 per traject zijn. Deze Praktische

gezinsondersteuning wordt uitgevoerd door een MBO+ gekwalificeerde medewerker die in een gezin meedraait en praktische ondersteuning aan ouders biedt bij het op orde brengen en houden van hun dagelijks leven en zorgtaken. Hierbij is aandacht voor opvoedingsondersteuning nadrukkelijk aanwezig. Het betreft hier gezinnen waar sprake is van Multiproblemen.

In de gemeente Oude-IJsselstreek ontvingen in 2009 in totaal 7 gezinnen deze vorm van ondersteuning via BJZ. In 2008 hebben totaal 13 gezinnen deze vorm van ondersteuning via BJZ ontvangen. Deze hulp werd uitgevoerd door Sensire. De Achterhoekse gemeenten zijn in gesprek met de provincie om voor 2010 nog een aantal trajecten van deze multiprobleem gezinnen te financieren. Het is nu nog onduidelijk hoeveel trajecten de provincie in 2010 wil financieren. De verwachting is 50% van 2009.

Oplossingsrichting:

Gezien de complexiteit van de problemen en de raakvlakken tussen BJZ en Wmo worden in het voorjaar van 2010 afspraken gemaakt tussen gemeenten, provincie en BJZ. waarna beleidsregels over hoe verder met deze problematiek om te gaan en welke hulp wanneer geleverd moet worden, worden opgesteld.

2 Volwassenen van 18-65 jaar

Volgens het CIZ betreft het hier om ongeveer 189 inwoners tussen de 18 en 64 jaar. Hiervan hebben wij ongeveer 40 personen in beeld via ex-Radar, Cor Heilstichting, GG-Net en Fidessa. Fidessa gaf aan dat ongeveer 20 personen gebruik maken van de huiskamer in het Klooster in Ulft en een dergelijk zelfde aantal maakt gebruik van de Cor Heilstichting in Silvolde. Voor de groep in het klooster is bemoeizorg noodzakelijk, nog onduidelijk is voor hoeveel personen er langdurige bemoeizorg noodzakelijk is.

Onduidelijk is op basis van welke grondslag/ handicap de overige inwoners voor een AWBZ indicatie in aanmerking zijn gekomen, hoeveel mensen deze indicatie zullen verliezen en wat een mogelijke vraag vanuit deze groep zal zijn richting gemeente. Van deze klanten heeft nog niemand zich gemeld bij het Zorgloket.

GG-Net en DaAr richten zich op het in kaart brengen en afstemmen van het hulpaanbod binnen prestatieveld 5 van de Wmo: de actieve deelname van mensen met een beperking aan de (lokale)samenleving. Hierbij richt zij zich op volwassenen en ouderen met de volgende beperkingen:

- Een psychische stoornis en licht verstandelijke beperking;
- Een psychiatrische stoornis en verslavingsproblematiek;
- Een lichte verstandelijke beperking en verslavingsproblematiek
- Een combinatie van licht verstandelijk beperkt, psychiatrische stoornis en verslavingsproblematiek.

Op basis van het Wmo beleidsplan van onze gemeente gaan wij ervan uit dat mensen in eerste instantie zelf in staat zijn hun ondersteuning te organiseren. Dit kunnen zij doen met hulp van hun netwerk. Als dat niet lukt, kunnen zij een beroep doen op door de gemeente gefinancierde ondersteuning. Deze ondersteuning zal in eerste instantie vervolgens zo veel mogelijk collectief aangeboden worden door GG-Net, Sensire en DaAr waarbij er zo veel mogelijk van voorliggende (vrijwilligers) voorzieningen gebruik gemaakt zal worden. De ondersteuning zal zich waarschijnlijk vooral op drie zaken moeten richten:

- Praktische ondersteuning bij het op orde houden van de huishoudelijke administratie;
- Ondersteuning in de vorm van "leun en steun contacten" voor mensen die met regelmatige kort durende ondersteuning de regie over hun eigen leven kunnen behouden;
- Ondersteuning gericht op participatie/ontmoeting.

Huidige oplossingsrichtingen:

Algemeen maatschappelijk werk

Sensire ontvangt subsidie voor het uitvoeren van het algemeen maatschappelijk werk. De verwachting is dat er een groter beroep gedaan zal worden op de inzet van het maatschappelijk werk. In het geval van het nodig zijn van langdurige leun en steun contacten moet kritisch gekeken worden naar mogelijke redenen om een nieuwe AWBZ indicatie aan te vragen.

GGZ

GG-Net is de regionale GGZ organisatie. Hun re-integratieorganisatie DaAr werkt vanaf 1 januari 2010 samen met Fidessa in Ulft en de Cor Heilstichting (houtwerkplaats in Silvolde) om klanten met een psychische beperking terug te leiden naar de samenleving. Deze werkzaamheden worden tot en met 1 juli 2010 volledig betaald vanuit de AWBZ. Na 1 juli is het nu nog onduidelijk of de houtwerkplaats in Silvolde en de inloop in het klooster gefinancierd kunnen worden vanuit de AWBZ. De gemeente is in gesprek met GG-Net om beide locaties open te houden.

Vrijwillige ondersteuning

De gemeente werkt samen met Buddyzorg, Ziezo Zelfhulp, Fidessa, VOT Doetinchem, Humanitas en GG-Net op het gebied van buddyzorg en/of maatjesprojecten. Dit zijn projecten waarbij een vrijwilliger gekoppeld wordt (vaak voor 1 jaar) aan iemand met een hulpvraag. Doel is deze persoon te ondersteunen bij het participeren in de maatschappij. Deze vorm van ondersteuning kan ook gebruikt worden om mensen over de drempel van een club/vereniging te helpen door er samen naar toe te gaan.

Oude-IJsselstreek heeft met GG-Net een overeenkomst afgesloten tot en met 2010 om mensen vanuit een sociaal isolement groepsgewijs toe te leiden naar activiteiten om weer actief bezig te zijn binnen onze maatschappij.

Mogelijke aanvullingen oplossingsrichtingen

Administratie

Een groep mensen zal ondersteuning nodig hebben bij het op orde houden van hun administratie om mogelijke schuldensituaties te voorkomen. Gekeken kan worden in hoeverre deze groep in het kader van het minimabeleid hierbij budgetbegeleiding kan ontvangen. In Doetinchem en Winterswijk is een formulierenbrigade gestart. Binnenkort kunt u een voorstel verwachten van het College. Daarnaast kan de optie van het inkopen van de functie Sociaal raadsliedenwerk voor het uitvoeren van deze werkzaamheden onderzocht worden.

Oude-IJsselstreek kent een groot aantal, voornamelijk ouderen organisaties, die op vrijwillige basis mensen die daar behoefte aan hebben bezoeken en mensen helpen bij het invullen van formulieren. Gekeken kan worden of deze organisaties bereid zijn dit aanbod ook te bieden aan mensen in de leeftijdscategorie 18-65 jaar.

Ook Humanitas Oostelijke Achterhoek kent een aanbod financiële thuisadministratie.

Eigen kracht conferentie

Naast inzet van het algemeen maatschappelijk werk en GGZ kan er gedacht worden aan de inzet van bijvoorbeeld Eigen kracht conferenties¹. Hulpvrager en zijn/haar netwerk gaan hierbij, o.l.v. een begeleider, kijken hoe zij het gevraagde hulpaanbod kunnen organiseren. Inzet vanuit het netwerk voor de hulpvrager is hierbij de belangrijkste hulpbron. De inzet van de Eigen kracht conferentie maakt dat mensen die zelf onvoldoende een beroep op hun netwerk durven doen daarbij worden geholpen. Het netwerk rond de hulpvrager wordt zich bewust van de hulpvraag en haar mogelijkheden. Gemeenten rondom Oude-IJsselstreek hebben positieve ervaringen hiermee.

Maatjesprojecten

Onderzocht kan worden op welke manier deze Maatjesprojecten in Oude-IJsselstreek uitgebreid kunnen worden. Mogelijk dat hierbij ook de dorpsbelangenverenigingen een rol kunnen spelen.

Collectief aanbod voor mensen met een psychische/ licht verstandelijke beperking

Het is mogelijk dat ook mensen met een lichte psychische en of verstandelijke beperking hun AWBZ indicatie voor de functie Begeleiding verliezen. Deze mensen maken waarschijnlijk op dit moment gebruik van het aanbod van GG-Net, Cor Heilstichting, Zorgboerderijen, Sensire of Fidessa. Gezien het vaak regionaal georganiseerde aanbod² en de specifieke doelgroep is het voorstel in regionaal verband in gesprek te gaan over een mogelijke rol van organisaties bij het beantwoorden van de hulpvraag van deze groep mensen.

Bewustwording clubs en verenigingen

Clubs en verenigingen zullen echter wel open moeten staan voor mensen die niet uit zichzelf in staat zijn de stap naar de club en vereniging te maken. Mensen met een psychische of lichamelijke beperking moeten zich welkom voelen en als volwaardig lid opgenomen kunnen worden in het verenigingsleven. Dat vraagt van de clubs en verenigingen vaak een extra investering. Dat kan zijn dat leden bereid moeten zijn iemand te halen/ brengen naar de vereniging, maar ook kunnen omgaan met mensen die zich soms misschien iets anders gedragen dan het doorsnee lid. Ook kan het nodig zijn dat de toegankelijkheid van een gebouw aangepast moet worden zodat ook lichamelijk gehandicapten de club/vereniging kunnen bezoeken. Onderzocht moet worden op welke wijze clubs en verenigingen hierbij ondersteuning kunnen ontvangen.

¹ Een Eigen kracht conferentie geeft mensen de mogelijkheid, samen met hun familie/vrienden een plan te maken voor hoe hun probleem op te lossen en hulp te organiseren. De kracht van de oplossing komt uit de familie en de mensen daaromheen. Gemaakte plannen zijn leidend voor hulpverlening. Deze vorm van hulp wordt succesvol toegepast binnen de jeugdzorg en bij Multi probleemgezinnen maar kan breder worden ingezet.

² Denk hierbij bv aan inloopvoorzieningen.

3 Ouderen vanaf 65 jaar

Het betreft hier ongeveer 172 inwoners van 65 jaar en ouder die in 2009/2010 geen herindicatie voor de AWBZ functie Begeleiding meer hebben gekregen. Hierbij komen echter nog de mensen die deze ondersteuning al hadden verloren in 2008 omdat de grondslag Psychosociaal verviel voor het verkrijgen van deze indicatie. Dit betreft vooral ouderen die dagbestedingactiviteiten bezochten. Opvallend echter is dat van deze laatste groep zich niemand bij het zorgloket gemeld heeft en van de mensen die hun indicatie in 2009 hebben verloren maar 30 personen aan het CIZ hebben aangegeven dat zij geholpen willen worden door het Zorgloket of MEE.

Voor deze groep geldt hetzelfde uitgangspunt als de groep 18 tot 64 jarigen: Op basis van het Wmo beleidsplan gaan wij ervan uit dat mensen in eerste instantie zelf in staat zijn hun ondersteuning te organiseren. Hierbij kunnen zij hun netwerk inzetten. Als dat niet voldoende blijkt, kan men een beroep doen op door de gemeente gefinancierde ondersteuning. Deze ondersteuning zal in eerste instantie vervolgens zo veel mogelijk collectief aangeboden worden waarbij er zo veel mogelijk van voorliggende (vrijwilligers) voorzieningen gebruik gemaakt zal worden.

Omdat het hier ouderen betreft is het belangrijk om constant te blijven kijken of een aanvraag voor een AWBZ indicatie voor de functie Begeleiding niet aan de orde is. Dit vooral omdat het hier voor een deel ouderen betreft die een begin van regieverlies/ beginnende dementie ervaren waarbij spraken is van een langzame verslechtering van de situatie. Dit geldt voornamelijk voor de groep 75 plussers. Een monitorsysteem waarbij er meerdere malen per jaar contact is met deze groep is nodig. Omdat het hier een groep betreft die ook lichamelijk achteruit (zal) gaan is het belangrijk dat de ondersteuning zoveel mogelijk in de directe woonomgeving kan plaatsvinden. Daarnaast zal, zeker bij de groep 75 plussers, extra gelet moeten worden op het in beeld krijgen van hun hulpvraag. Deze generatie vraagt niet snel hulp (dit blijkt ook uit het feit dat op dit moment maar 30 personen begeleidt willen worden door het Zorgloket en MEE).terwijl de situatie daar soms wel om vraagt. De (vrijwillig) ouderenadviseurs, klantmanagers van het zorgloket en vrijwilligers via VIT kunnen een rol spelen bij het in kaart brengen van de hulpvraag van ouderen.

De ondersteuning zal zich waarschijnlijk met name op twee zaken moeten richten:

- Praktische ondersteuning bij het op orde houden van de huishoudelijke administratie;
- Ondersteuning gericht op participatie/ontmoeting.

Oude-IJsselstreek kent een groot aantal ouderenverenigingen en verenigingen zoals de Zonnebloem en het Rode Kruis. Tevens heeft Fidessa binnen onze gemeente een belangrijke rol in het aanbieden van activiteiten, aansturen van de (vrijwillige) ouderenadviseurs en het verzorgen van de warme maaltijdvoorziening. Naast het bieden van allerlei ontmoetingsactiviteiten bieden bovengenoemde organisaties ook ondersteuning bij het op orde houden van de (huishoudelijke)administratie. Daarnaast bezoeken de vrijwillige organisaties en de ouderen adviseurs mensen die moeilijk zelf naar activiteiten toe kunnen komen. Ook ondersteunen zij ouderen die moeite hebben met het omgaan met verlies van partner en naasten. De verwachting is dat de vraag naar deze activiteiten zal toenemen.

Op diverse plekken in de gemeente wordt/werden dagopvang activiteiten aangeboden door professionele organisaties. Het wegvallen van veel AWBZ indicaties voor dit aanbod heeft ertoe geleid dat Fidessa gestart is met het herzien van hun aanbod op dit gebied.

De initiatieven van Fidessa en de ouderen sociëteiten hebben gemeen dat zij in de directe nabijheid van ouderen ontmoetingsmogelijkheden wil creëren. Deze plekken kunnen als alternatief dienen voor een deel van de mensen die hun AWBZ indicatie Begeleiding hebben verloren. Dit soort ontmoetingsmogelijkheid is op dit moment wellicht minder geschikt voor mensen met beginnende dementie. Misschien moeten hiervoor aparte bijeenkomsten worden georganiseerd.

Huidige oplossingsrichtingen

Hulp bieden door (vrijwillige) ouderenadviseurs en Humanitas gericht op de praktische ondersteuning bij het op orde houden van de huishoudelijke financiële administratie.

Ondersteuning gericht op participatie/ ontmoeting

Gezien het feit dat een ontmoetingsmogelijkheid voor ouderen in hun directe woonomgeving de voorkeur heeft zijn er zowel in Varsseveld als in de omgeving van Ulft initiatieven ontplooid. In

Varsseveld biedt de Bettekamp van Azora mogelijkheden. In Ulft heeft Fidessa in het klooster activiteiten georganiseerd voor deze doelgroep.

Het Zorgloket zal vanaf eind april gebruik maken van de lokale media, flyers, kernpartners, ouderen adviseurs en de gemeentelijke website om de verschillende activiteiten van Azora, Fidessa, de Zonnebloem, Rode kruis en ouderen sociëteiten onder de aandacht te brengen bij de doelgroep.

Het Zorgloket besteed bij collectieve/individuele voorlichtingen expliciet aandacht aan de pakketmaatregelen.

Mogelijke oplossingen

In overleg met de organisaties die op dit moment praktische hulp bij het invullen van formulieren bieden kijken hoe deze voorziening bij een grotere groep mensen onder de aandacht gebracht kan worden. Het ondersteunen van deze organisaties bij het werven en /of opleiden van nieuwe vrijwilligers.

Ook bij deze groep zullen we onderzoeken of wij buddyzorg en/of maatjesprojecten extra kunnen stimuleren.

Bij nieuwbouwprojecten waar ouderenwoningen deel van uitmaken mogelijk direct een ruimte creëren waar ontmoeting mogelijk is. Hierbij kunnen woningcorporaties voldoen aan hun taak bij te dragen aan de leefbaarheid in buurten. Het is bij het direct bij nieuwbouw meebouwen van een ontmoetingsruimte bovendien mogelijk de kosten deels in de huur van de woningen mee te nemen. Hiermee is een deel van de kosten te dekken. Van belang is hierbij wel dat er een duidelijk beleid is op basis waarvan de ontmoetingsruimte ter beschikking wordt gesteld t.b.v. ontmoetingsactiviteiten. Hiervoor zal in overleg getreden moeten worden met de woningcorporaties.